

ИНТЕРВЈУ

**Милош Биковић са кадетима
Војне академије**

ЛЕПОТА ВЕРЕ У ИДЕАЛ

Потврдило се оно што сам и мислио о војницима – да су то људи спремни да се самопожртвовано и предано дају, да раде на себи, да круна њиховог позива и живота буде подвиг и спремност да посвете или чак и жртвују свој живот. Показало се да се такав ков личности, такав дух човека који не размишља егоистично и само о свом малом „ја” може срести управо овде. У кадетима Војне академије нисам видео оно што се данас најчешће среће у нашем друштву. Нисам видео ослабљеност, размаженост, цинизам, подозривост... Видео сам бодрост духа, спремност, отвореност. Има један стих „Бијелог дугмета” који каже „А ти лијепа као армија испод застава...” То је лепота која ће спасити свет. Лепота вере у идеал. Снага да се издржи удаљеност реалности, па и нас самих од тог идеала.

Пише Александар ПЕТРОВИЋ

Уздржани војни колорит. Тробојка се уз звуке химне уздиже ка врху јарбола. Редовни след достојанствених радњи. Поздрав инсигнијама државе којој се служи. Тек једна необична околност посве обичне јутарње смотре једанаестог мартовског дана на Војној академији – у строју кадета у ставу мирно стоји Милош Биковић. У првој врсти, трећи до командира вода.

Једнодневни сусрет упознавања младог, а већ прослављеног глумца са кадеткињама и кадетима Војне академије уприличен је без крутог протокола. Биковић је имао прилику да на Војној академији обуче униформу и бар на кратко осети дух институције која образује будуће офицере наше војске. У њу је, пак, на тренутак унео препознатљив шарм и осмех с великог платна, у облику људском и непосредном, лишеном сваког призвука величине која одјекује уз помен његовог имена.

Дан се учинио као прекидач форма да се стигне и у стрељану, у борилачку салу, спортски полигон, ресторан, да се засвира гитара и запева са музичком секцијом...

Упитан да ли ће после успешног савладавања полигона пешадијских препрека у своју биографију, поред „глумац и продуцент”, дописати и „каскадер”, каже да је то мало вероватно, иако поједине опасне сцене у филмовима воли да изводи сам.

– Схватићу питање као комплимент... Волим изазове, волим да тестирам себе. Мислим да се човеку на лицу види то искуство када се излаже ситуацијама у којима раније није био – каже Биковић.

Истина, видело се штошта и од узбуђења и од ината у човеку коме се, додуше из добре намере и опреза, каже да не би требало два пута узастопно да скаче са препреке високе четири метра... Наравно, оба пута је то учинио.

Свестан пажње коју његова појава изазива у медијима, Милош Биковић одлучио је да стане пред објективе и јавно покаже поштовање према Војној академији и Вој-

сци Србије. Познат по својим ставовима, готово колико и по својим улогама, на концу напорног дана у интервјуу „Одбрани” он открива стајне тачке уметника у погледима на патриотизам, војничку част и друштвене истине које глума тако вешто „подваљује” публици, понекад неспремној да их прими.

На опаску да је необична околност у којој официр интервјуише уметника док су обојица у униформи, Биковић одговара: „Ја униформу данас, ипак, носим само као костим. Праву униформу треба заслужити.”

ИСКРЕНО ЖЕЛИМ ДА МОЈ НАРОД И МОЈА ЗЕМЉА, И МОЈА ВОЈСКА КОЈА ЈЕ ЈЕДАН ОД СТУБОВА МОГ НАРОДА, ПРОСПЕРИРАЈУ И БУДУ ЗДРАВИ. ТО ДАНАС ПРОМОВИШЕМ, НЕ РАЗМИШЉАЈУЋИ О ЕФЕКТУ. СИГУРАН САМ ДА БИ МНОГИ НАШИ ЉУДИ БИЛИ ЗА НИЈАНСУ СРЕЋНИЈИ И ПОНОСНИЈИ КАДА БИ САЗНАЛИ И СХВАТИЛИ ШТА СЕ НА ВОЈНОЈ АКАДЕМИЈИ ДОГАЂА, КАКВИ МЛАДИ И КВАЛИТЕТНИ ЉУДИ ОВДЕ СТАСАВАЈУ.

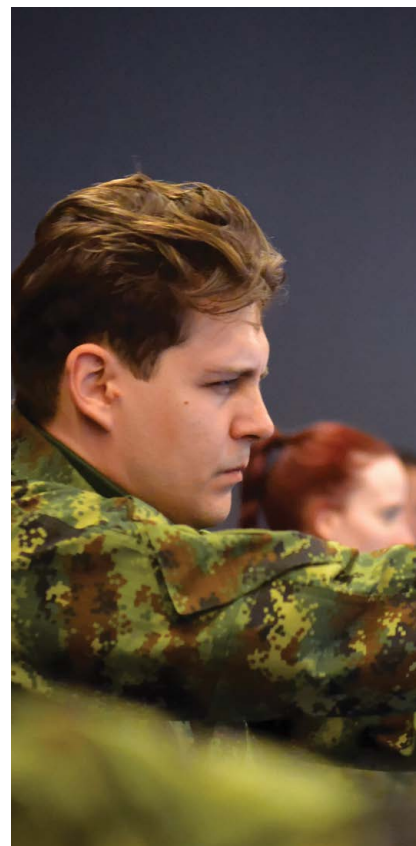
Мирослав Антић је у „Миту о птици” записао: „Усудио сам се да нађем одговетку да ли смо обликовањем нечега одузети од себе или смо себи враћени”. Постоји ли међу карактерима ликова које обликујете у Вашим улогама неки који Вас враћа сопственој суштини?

– То је путовање у два смера. Потрага за улогом и потрага за собом. Уколико је улога различита од суштине личности глумца који је тумачи, у тој различитости се, као у негативу, човек тражи. У позоришту и на филму то је плес под маскама где човек надева маску да би по-

казао своје право ја. Људи обично маске стављају да би сакрили своје право ја. Ово је магични контрапроцес у коме се маска ставља да би се показала истина, да би се дошло до ње, да би се са безбедне дистанце проговорило о чиревима, проблемима и гресима, да би се на духовит начин испричала горка истина јер она, можда, другачије не би ни могла да дође до свести, јер људи истину често не воле да чују.

Могло би се рећи да је глума за Вас попут рукавице којом безбедно и безболно прихватате и премештате врели камен истине?

– Јесте. Може се описати и као рука у белој рукавици која изводи мађионичарски трик да задиви и занесе гледаоца, док друга рука треба у џеп тог истог гледаоца да протури некакав бисер или питање које он у том тренутку, можда, не би био спреман да прими.

У „Сунчаници” Никите Михалкова први пут сте на великом платну обукли униформу – униформу официра тада поражене и понижене Руске царске војске. Колико Вас је та улога повезала са дијалектиком официрске части коју чувени редитељ тако живописно слика?

– То је улога потпоручника који схвативши, нажалост прекасно, сву тежину одговорности целог друштва за братоубилачки рат (а сваки рат је у основи братоубилачки) на крају филма изговора речи самог аутора, да ли Буњина или Михалкова, то не можемо са сигурношћу знати, које гласе: „Све смо сами својим рукама урадили... Својим смо рукама целу државу убили, човека руског смо убили”. Постоји нешто и страшно и часно и катарзично у речима тог потпоручника. Дакле, све смо сами урадили тако што ничега нисмо хтели да се латимо, ништа нисмо хтели да урадимо мислећи – лако ћемо, проћи ће, све ће само од себе да се среди, а није се средило... То је та реалност која се и данас дешава и у Русији и у Србији. Проблеми морају да се решавају тако што ћемо почети од свог дворишта, себе самих, од своје духовне обнове, како каже Иван Иљин, а не тако што ћемо чекати неког великог спасиоца да све промени и преокрене.

Главни протагониста у том филму је частан официр. Михалков му кроз идеализам јасно приписује црту наивности. Отуд питање о официрској части.

ИМАО САМ ТУ ЧАСТ ДА СТОЈИМ У СТРОЈУ, ПОД ЗАСТАВОМ, ПА МАКАР И КАО ГЛУМАЦ КОЈИ СЕ ПРИПРЕМА ЗА УЛОГУ. ЈА САМ У ДУШИ ПАЦИФИСТА, КАО ШТО ВЕРУЈЕМ ДА ЈЕ СВАКИ ПРАВИ ВОЈНИК У ДУШИ ПАЦИФИСТА. АЛИ ДОЂЕ И ДО ЗАМЕНЕ ТЕЗА И КАЖЕ СЕ ДА, ЕТО, ВОЈСКА НИЈЕ ПОТРЕБНА ЈЕР ОНА ИЗАЗИВА РАТ. ТО НИЈЕ ТАЧНО. ЧАК ЈЕ И ЗЛОНАМЕРНО. ВОЈСКА ЈЕ СИЛА И СНАГА ОРГАНИЗМА КОЈИ СЕ ЗОВЕ ДРЖАВА. КАДА ЈЕ ЧОВЕК СПРЕМАН ДА ПОЛОЖИ СВОЈ ЖИВОТ ЗА СЛОБОДУ СВОЈЕ ЗЕМЉЕ, ТО ЈЕ ВЕЛИЧАНСТВЕНА СТВАР. ЈЕР ЧОВЕК КОЈИ ЗНА ЗА ШТА ЈЕ СПРЕМАН ДА УМРЕ, ЗНА И ЗА ШТА ЖИВИ.

– Главни лик у том филму, добро сте приметили, јесте наиван. За разлику од лика кога ја тумачим. Понекад, а то смо у историји имали прилике да видимо, часни официри буду жртве покварене политике и прљаве дипломатије. Та света проливена крв жртве војника претвара се, стиче се утисак, у фразу за трговину. И то је између осталог једна од сублимисаних порука „Сунчанице”. За војску је важно да разуме дипломатију и политику, као што је за дипломатију и политику важно да чувају војску од злоупотреба.

Препознајете ли нешто од тог романираног Михалковљевог протагонисте у лику данашњих официра?

– Протагониста и официр кога ја играм су два антипода. Мислим да смо сада негде у транзицији између та два. Зато је тај филм толико и актуелан. Мислим да данас није довољно бити само частан, него је потребно бити и свестан, радити на себи, информисати се, бити активан. Бити частан у неком пасивном и инфантилном смислу показало се као погубно. Вратимо се на оно јеванђељско – будите мудри као змије и безазлени као голубови.

Војна академија образује и васпитава будуће официре. Да ли се послеведеног дана са њима унеколико променила Ваша визура војске и војника?

– Потврдило се оно што сам и мислио о војницима – да су то људи спремни да се самопожртвовано и предано дају, да раде на себи, да круна њиховог позива и живота буде подвиг и спремност да посвете или чак и жртвују свој живот. Показало се да се такав ков личности, такав дух човека који не размишља егоистично и само о свом малом „ја” може срести управо овде. У кадетима Војне академије нисам видео оно што се данас најчешће среће у нашем друштву. Нисам видео раслабљеност, размаженост, цинизам, подозривост... Видео сам бодрост духа, спремност, отвореност. Има један стих „Бијелог дугмета” који каже „А ти лијепа као армија испод застава...” То је лепота која ће спасити свет. Лепота вере у идеал. Снага да се издржи удаљеност реалности, па и нас самих од тог идеала.

Оно што се променило јесте мој унутрашњи доживљај јер сам имао ту част да стојим у строју, под заставом, па макар и као глумац који се припрема за улогу. Ја сам у души пацифиста, као што верујем да је сваки прави војник у души пацифиста. Али дође и до замене теза и каже се да, ето, војска није потребна јер она изазива рат.

То није тачно. Чак је и злонамерно. Војска је сила и снага организма који се зове држава. Када је човек спреман да положи живот за слободу своје земље, то је величанствена ствар. Јер човек који зна за шта је спреман да умре, зна и за шта живи.

Постоје и мишљења да је патриотизам превазиђен концепт у односу на космополитизам. Ваши уметнички домети одавно су интернационални и без сумње имате право да себе називате космополитом. Да ли мислите да космополитизам може бити алтернатива патриотизму?

– Не може да буде алтернатива јер космополитизам не може да постоји без патриотизма. Космополитизам је можда корак даље, утопија у којој су сви људи браћа. Али да би човек досегао тај степен идеала, прво мора бити у миру са самим собом. Затим мора да воли своју породицу, па своје пријатеље, друштво у коме живи и да буде патриота, да воли свој народ. А не заборавимо, реч народ у свом корену има реч род. Тек онда има смисла да прихвати и воли оне које не разуме, оне који му нису блиски. Некада је разумевање пут ка љубави, а некада је обрнуто, па је љубав предуслов за разумевање. Не може се доћи до космополитизма уколико се напусти патриотизам, јер је то онда квазикосмополитизам, заправо врхунски скривени варваризам и егоизам.

Вашим боравком на Војној академији шаљете поруку која ће, у складу са Вашом популарношћу, одјекнути у јавном простору. Какав ехо прижељкујете?

– Ја сам данас урадио нешто у шта верујем. Сигуран сам у то да ће ефекат бити бољи од оног чему бих могао да се надам, чак и када бих покушао да одређени ефекат пројектујем. Ја искрено желим да мој народ и моја земља, и моја војска која је један од стубова мог народа, просперирају и буду здрави. То данас промовишем, не размишљајући о ефекту. Генерално, данас у медијском етру има много лоших ствари и мислим да све ово овде треба да се види. Сигуран сам да би многи наши људи били за нијансу срећнији и поноснији када би сазнали и схватили шта се на Војној академији догађа, какви млади и квалитетни људи овде стасавају.

Ваша популарност у Русији је огромна. Без сумње сте најпознатији Србин у тој земљи. Како Руси „читају” Балкан?

– Они Руси који знају историју, који познају свет и односе у њему, које интересује и сама Русија, они нас гледају с поштовањем, симпатијама и с љубављу. Они који не познају сопствену историју и нису утврђени ни у свом сопственом идентитету, мешају нас са Пољацима, Хрватима, Сиријцима... Овде бисмо могли упасти у замку неке друге теме – чо-вековог идентитета. Стицајем околности, али и својим радом, нашао сам се у ситуацији да будем гласговорник једног малог народа у одређеном тренутку и одређеним размерама, по Божјој вољи... Видећемо зашто ће то бити важно.

Гледаоци у Србији запазили су да се у серији „Хотел Елеон” често помиње да сте из Србије, а Ви неретко изговарате секвенце на српском. Да ли је тако у оригиналном сценарију или импровизујете?
– У оригиналном сценарију тај лик није био Србин, међутим, када сам се ја појавио на кастињу, они су решили да улогу модификују према мени. Наравно, убацивао сам што је могуће више тог српског идентитета зато што сам приметрио да они на то веома добро реагују. И на шале, и на неке измишљене пословице, и на то када говорим на српском. Заиста су ме и колеге и публика прихватили као свог. Знате, свашта је могуће урадити „преко везе”. Улога се може добити „преко везе”, али не можете на силу навести људе да иду у био-

скопе и изнова и изнова гледају ваш филм. Та љубав публике не може се насилно задобити.

Завршимо са стиховима Бранка Миљковића, који о непролазном каже: „Ево цвета довољно смелог да мирише на празном месту и у успомени”. Шта је непролазно у духовној вертикали Милоша Биковића?

– Уколико бих дао одговор на ово питање, задужио бих себе. Могуће да бих себи приписао већу вредност него што је имам, јер одговор треба дати делом, не речима. Надам се да ћу до краја свог живота и рада одговорити на ово питање, јер је оно добро и важно. Али, рећи ћу још нешто, што ме повезује са овим местом и због чега сам се данас осетио делом Војне академије. Сетимо се Миљковићевог стиха „Уби ме прејака реч”. Ми се налазимо у пољу ратовања за људску свест. То је рат који морамо да схватимо и

МИ СЕ НАЛАЗИМО У ПОЉУ РАТОВАЊА ЗА ЉУДСКУ СВЕСТ. ТО ЈЕ РАТ КОЈИ МОРАМО ДА СХВАТИМО И ДА ПРИМЕНИМО СВЕ ЊЕГОВЕ ТАКТИКЕ И СТРАТЕГИЈЕ. НИЈЕ РЕЧ О ТОМЕ КОЛИКО ЈЕ СПОСОБАН НЕКИ ВОЈНИК КОЈИ ДРЖИ ПУШКУ. ПИТАЊЕ ЈЕ ШТА ТАЈ ВОЈНИК МИСЛИ. ЗА ЊЕГОВЕ МИСЛИ СЕ ВОДИ РАТ.

да применимо све његове тактике и стратегије. Није реч о томе колико је способен неки војник који држи пушку. Питање је шта тај војник мисли. За његове мисли се води рат.

Знамо ли на којој смо страни у том рату?

– То је нешто о чему свако од нас у себи треба да се изјасни. Ја знам на којој сам страни.!

Фото: Горан Станковић